

Balesetelhárítás.

Reflexiók Lukács József úr cikkéhez.

Írta: Dr. Katz Béla (Nagyvárad).

Németországban a Reichsversicherungsamtnek a dresdener Hygiene kiállításon látható kimutatása szerint az üzemi balesetek 66.90%-a a munkaadók vagy a munkások hibájára vezethető vissza. Megfelelő üzemi berendezés, védőkészülékek alkalmazása, illetve a meglévők helyes használata, óvórendszabályok felállítása és betartása, kellő figyelem és óvatosság kifejtése mellett a balesetek kétharmadrésze elkerülhető lett volna. Számokban kifejezve tehát megfelelő praeventív intézkedésekkel Németországban évenként (a betegsegélyezés keretein belül maradtakat is számítva) 400 ezer munkást lehetett volna baleseti sérüléstől, mintegy 37 ezret az állandó elnyomorodástól és 3 ezer embert a szörnyetihalástól megmenteni.

Ha pedig Németországban a kötelező balesetbiztosítás 26-ik évében még ily óriási tér és hatalmas földadat várakozik a balesetelhárítás intézményeire, akkor a mi szociálpolitika és munkásvédelem terén hasonlíthatatlanul elmaradt országunkban úgyszólván nem is lehet a baleset-megelőzés fontosságát kellőképp méltatni. Ebből kiindulva igaz örömmel olvashattuk Lukács József úrnak, az O. P. munkaadó alelnökének e folyóirat hasábjain cikkéből, hogy a magyar ipari balesetek kártalanítására rendelt Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár erélyes lépésekkel szándékozik előre vinni a baleset elleni védekezés ügyét.

Az igen érdekes cikk alapgondolata, hogy a magyar iparfelügyelet szervezetében rejlő fogyatékoságai miatt előreláthatólag hosszú időn át nem lesz képes hathatós baleseti védelmet biztosítani, miért is magának az O. P.-nak kell a baleset-elhárítás fejlesztését kézbevennie és pedig a törvény intenciójának megfelelően a baleseti költségfelosztásnak az üzem veszélyesség-

gével való aránybáhozatala útján. Amily helyes ez az alapeszme, ép olyan logikusak és célravezetők az általa ajánlott eszközök is: a telepengedélyezéseken való közreműködés és főleg a német Berufsgenossenschaftok mintájára ellenőrző mérnökök alkalmazása, akik az üzembesorozás munkáján kívül a munkaadókat a baleset elhárítás, védőkészülékek stb. tekintetében tanácsokkal látják el.

Nézetem szerint azonban túlbecsüli az utóbb emiitett intézmény jelentőségét s általában optimisztikusan ítéli meg a helyzetet, midőn a pusztá ajánlgatást, a munkaadók távolabbi vagyoni érdekének belátását elégségesnek tartja s *általános óvórendszabályok* kibocsátását, valamint esetleges kényszereszközök alkalmazását perhorreskálja.

Már pedig a német Berufsgenossenschaftok – amelyekre az igen tisztelt cikkíró ur mint példaképekre hivatkozik – kivétel nélkül bocsátottak ki beható és terjedelmes *Unfallverhütungsvorschrift*-okat és az ellenőrző mérnökök tevékenysége elsősorban ezek betartásának vizsgálatára irányul. Ezt csak kiegészítik az egyes üzemek speciális viszonyaira vonatkozólag külön adott tanácsok és utasítások. Az óvórendszabályok megsértése pedig ott is kihágást képez. Az üzemáganként kiadandó balesetvédelmi előírásokkal az O. P. egyrészt nagyot könnyítene a saját munkáján, másrészt áttekinthető szabályzatot nyújtana a munkaadóknak s értékes irányítást szolgáltatna a balesetvizsgálatokat végző közegeknek is a felelősség megállapítására vonatkozólag. Tartalmaznia kellene az előírásoknak az üzemekben alkalmazott munkások által követendő óvóintézkedéseket is, pl. respirátorok, védőszemüvegek stb. használatát, sőt mivel az O. P. az ipari betegségeket is üzemi baleseteknek minősítette, a műhelyi és gyári hygiene követelményeit is.

Nézetem szerint azonban a központilag vezetett bürokratikus balesetvédelem így sem hozhatja meg a kellő eredményt, amit épen a német Berufsgenossenschaftok példája eklatánsán igazol. A német balesetelhárítás eredményeiről a cikkíró ur által festett kép u. i. nem egészen reális, a statisztika e téren nem sikeréről, hanem megdöbbenően szomorú viszonyokról számol be. 1890-1908-ig a balesetek száma csaknem megkétszereződött (26403-141,716) az ezer biztosítottra eső arányszám 4.4-ről 9.3-ra emelkedett. Az állandóan keresetképtelenné vált sérültek tömege is megsokszorozódott 17978-ról 58143-ra. A halálozási arányszám némely iparágban, pl. a bányászatnál a 2‰-t is eléri. A német balesetelhárítás intézményeinek eredménytelenségét az érdekeltek objectiv okokon kívül arra is vezetik vissz-a, hogy a Berufsgenossenschaftokat kizárólag a munkaadók és pedig központilag, bürokratikus módon igazgatják.

A gyakorlati tapasztalatok kétségbevonhatatlanul beigazolták, hogy igazán hathatós munkásvédelem csak oly módon érhető el, ha maguk a közvetlenül érdekeltek is résztvesznek a felügyelet és ellenőrzés munkájában. Ebből a meggyőződésből kiindulva alkották a modern szociálpolitikai törvényhozások a *munkásügyi választmányok* intézményét, amit a Szerényi-féle új ipartörvény-tervezet nálunk is létesíteni kívánt.

Érdemes volna ezzel a gondolattal az O. P.-nak is foglalkoznia. A központi ellenőrzés magában véve óriási technikai nehézségekkel is jár. Ha meggondoljuk, hogy az O. P. eddig már 70 ezer balesetbiztosításra kötelezett üzemet sorozott be, alig hihető, hogy ezek beható és állandó ellenőrzésére a pénztár személyzetének kellő ideje és alkalma lenne, még ha 10-szer annyit produkálnának is, mint az iparfelügyelők, akik átlag 190 ezer vizsgálatot végeznek évenként.

Igen célszerű volna tehát az intézményt városokban és nagy ipartelepeken az egyes iparnemekre külön-külön paritásos alapon alakított szűkebbkörű *balesetvédelmi bizottságokkal* kiegészíteni. Ezek a bizottságok rövid időközökben ellenőrizhetnék az üzemeket, hogy megfelelnek-e a kiadott óvórendszabályok és az ellenőrző mérnökök által esetleg javasolt speciális rendszabályok követelményeinek, vizsgálat alá vehetnék a műhelyeket és gyárakat az ipari egészségügy szempontjából.

Az ily módon kiépített balesetvédelmi szervezet valósággal népszerűsítene, a köztudatba vinné át a balesetelhárítás és az ipari hygiene eszméjét és a nagy cél megvalósítását föltétlenül biztosítaná.